

NOVICE

kmetijskih, rokodelnih in narodskih reči.

Na svetlobo dane od krajske kmetijske družbe.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Tečaj **VIII.**

V sredo 9. prosenca (januarja) 1850.

List **2.**

Kmet pravi, kaj de bi ne tel biti.

(Iz nemškega po J. Kastelitu.)

Bi cesar biti zdej ne tel,
Ker spanja v miru bi ne imel,
Če mislil bi na tisto vse,
Kaj de storiti imam še,
Pred, ko osrečil bi ljudi,
Dopolnil vse, kar vsak želi;
Posebno viditi mošnjé
Tak klaverne in tak lahké,
Dohodkov mal', izdaj dovelj,
Zdej cesar biti nimam želj.

Minister biti bi ne tel,
Ker dela bi čez glavo imel.
Ker, preden kej napravi, žé
V napréj napravo okričé.
Storí naj prav od spred in zad,
Pa le ne more, kot bi rad,
Na vse strani zadene se,
Ker ta še sém, un síli tje,
Kdo úma imel bi v tem dovelj!
Minister biti nimam želj.

Bi biti šolmašter ne tel,
Ker mnogo sitnost bi imel,
Ker ubijati si terdó
S podúkam mogel bi glavó,
Posebno pa, ker plača se
Tak pičla šolmaštru dajé,
De moč mu shajati skor ní,
Med tim, ko mnogo le terpi,
In sitnost ima le dovelj,
Bit' šolmašter zdaj nimam želj.

Vrednik novín bi bit' ne tel,
Ker dokaj bi težáv imel,
Ker éni hočejo, de naj
Zagrabi vse na vsaki kraj,
In če po volji jim storí
Po perstih kère od zgór dobí;
In pa, kar žali me prav zlo
De eden druga pikajo,
De v tinto žolča gré dovelj,
Vrednik novín bit' nimam želj.

Ferbóltar biti bi ne tel,
Ker kmal bi rakam zvižgat šel,
In ker, doklér še niso preč,
Jih ne časti že nihče več.
Prinesel kmet kokóš je kdej,
Al kuhinja je prazna zdej,
Ker njihna čast »visok gospód«,
Se skercíla je v mičken kót,
Ker mal' zdej maže bi imel,
Ferbóltar biti bi ne tel.

Nič biti bi naj rajši tel,
De polno klet bi vina imel,
Mošnico z verham dvajseté,
Zavarvan biti vsih krivíc,
Zabranjen biti vsih nesreč,
Skerbeti za nobeno reč,

Živeti kakor prav se gré,
Kakor pošteni vsi živé,
V ničesar se mešati ne,
Tak bil bi nič in bil bi vse!

V—c.

Od zemljišne odvéze.*)

Ko so nam v létu 1848 presvitli Cesar obljubili vstavo dati, so se mnogotere želje obudile, in veliko jih je bilo, ki so mislili, de se bojo, kakor bi pihnil, vsih težav znebili, prosto in brez skerbí živeli, kakor tičice pod nebam. Posebno pa so podložni kmetje jeli veršeti, ter so djali, »zdaj bo vse dolj — tlaka in desetina — vse je preč.« —

Veliko ljudi je svoje želje preveč delječ verglo, niso se jim mogle do zdaj spolniti, — nekteri so pa še bolj nazaj padli, kakor so popred stali, — le sam kmetovavec, to je, podložnik, se je iz poprejšnje stiske zmuznil, kér je v resnici odvezan vsih zavez s svojimi poprejšnjimi grajšinami. Sklenil je takó državni zbor na Dunaji, poterdili so ta sklep Cesar Ferdinand, poterdili so ga tudi naš sedanji Cesar Franc Jožef pri nastopu vladarstva in so ga veléli izpeljati po postavah 4. sušca in 12. kimovca pretečeniga léta.

Kér pa le pravica zamore biti terdna podstava vladarstva, ker je le ona pravi kit, kimnogotere ljudstva obderží v zavezi državne edinosti; tedej se ta odveza ni móгла takó zgoditi, de bi bili grajšaki kar na ravnost vse svoje dohodke brez odškodovanja zgubili, ampak potreba je, na tanjko preiskati, kaj de grajšanam po pravici gré, in kakošno odškodovanje se jim mora prisoditi. Kakor se na eni strani pravica varje grajšinam, takó se mora tudi na drugi strani pravica varovati nekdanjim podložnim, de ne bojo takih davšin odškodovali, do katerih grajšine bi ne bile smeje pravice imeti, ali katerih pravičnost po novi vladi sama od sebe nehati mora. Urbarske in desetinske davšine so pa takó mnogoverstne, takó zamotane ali zmedene, de ni bilo mogoče, splošnih postav za vse dežele našiga cesarstva vpeljati, in zató je patent od 12. kimovca 1848 za našo kronovino komisijo odločil, ktera na tanjko pozná urbarske in desetinske razmére z njihovimi posebnostmi, in takó je tudi za krajsko deželo v Ljubljani taka komisija postavljena.

De bi pa ta zastran zemljišne odvéze vpeljana komisija dosegla potrebno zaupanje vsih prebivavcov naše dežele, in de bi se vsi prepričali, kakó de ministerstvo želí le pravično vravnavo tega imenitniga dela, je iz-

*) Z velikim veseljem smo sprejeli od častitiga gosp. Ambroža, ki je že toliko koristniga s svojo priljudno domačo besedo v poprejšnjih tečajih Novíc pisal, s pričujočim stavkom obljubo, de bo dajal iz te komisije, ki opravlja imenitno delo zemljišne odvéze, in ktere ud je, večkrat našim bravcam kaj na znanje. Vredništvo.